

קד:

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

תורה אור

מסורת הש"ס

(א) ופי' שהנכרי נפטר בדרך
אלו שהיו וישראל משתתף
ללמדיו כן יראה נפי'
היה טהור פיר' מהי'
(ב) ומפני כן, שיהיה לה'
(ג) וי'ל' ללילה, (ד) וי'ל'
(ה) ג' עין י: פ' ש'
(ו) וי'ל' חסדו מניח י:
ד'ה' של' וי'ל' ב'ד' אומה
ש'פ'ל' מ'כ'ר' א'ל' נ'י' כ'ל'מ'ר'
ק'ד'ש' ש'מ'י'ל'ר' כ'כ'ר' נ'פ'ש'
(ז) וי'ל' נ'ט'ן' כ'ל'מ'ר'
(ח) וי'ל' ח'ס'ד'ו' מ'נ'י'ח' י:
(ט) וי'ל' ח'ס'ד'ו' מ'נ'י'ח' י:
(י) וי'ל' ח'ס'ד'ו' מ'נ'י'ח' י:
(יא) וי'ל' ח'ס'ד'ו' מ'נ'י'ח' י:
(יב) וי'ל' ח'ס'ד'ו' מ'נ'י'ח' י:
(יג) וי'ל' ח'ס'ד'ו' מ'נ'י'ח' י:
(יד) וי'ל' ח'ס'ד'ו' מ'נ'י'ח' י:
(טו) וי'ל' ח'ס'ד'ו' מ'נ'י'ח' י:
(טז) וי'ל' ח'ס'ד'ו' מ'נ'י'ח' י:
(יז) וי'ל' ח'ס'ד'ו' מ'נ'י'ח' י:
(יח) וי'ל' ח'ס'ד'ו' מ'נ'י'ח' י:
(יט) וי'ל' ח'ס'ד'ו' מ'נ'י'ח' י:
(כ) וי'ל' ח'ס'ד'ו' מ'נ'י'ח' י:

הגהות הב"ח

(א) ופי' שהנכרי נפטר בדרך
אלו שהיו וישראל משתתף
ללמדיו כן יראה נפי'

הגהות הגר"א

(א) ופי' שהנכרי נפטר בדרך
אלו שהיו וישראל משתתף
ללמדיו כן יראה נפי'

הגהות מור"ב

(א) ופי' שהנכרי נפטר בדרך
אלו שהיו וישראל משתתף
ללמדיו כן יראה נפי'

לענין רש"י

(א) ופי' שהנכרי נפטר בדרך
אלו שהיו וישראל משתתף
ללמדיו כן יראה נפי'

מוסף רש"י

(א) ופי' שהנכרי נפטר בדרך
אלו שהיו וישראל משתתף
ללמדיו כן יראה נפי'

מוסף רש"י

(א) ופי' שהנכרי נפטר בדרך
אלו שהיו וישראל משתתף
ללמדיו כן יראה נפי'

וכי משא פנים יש בדבר. והואיל וישראל רעים יותר מקדוש למה לא
הפכו כקדוש. לשון אחר וכי משא פנים יש בדבר דהתם כמי
וה' המטיי הוא בעלמנו והוא כמי של על ידי שלום. פה יסיר.
למנו שהיה מומנת חכמה ואוכלת
בנה אלמלא רחמינו היו ואילו כקדוש
כמי יד עני ואביון לא החזיקה
ומדה זו כפרה עליהם שלא נהפכו.
לשון אחר מדה יסירה פורענות
גדולה היתה בירושלים שילדים היו
אוכלת זו עס זו דמייה היו לברות
למנו ואילו כקדוש כמי גאון שבעת
לחם שלא טעמו טעם עוני הא'
למדת גדול פורענות ירושלים
מפורענות קדוש ולא היה משא
פנים בדבר: פלג. לשון מפלה
כלומר כל האנשים פלגם הקב"ה
ועשהם פסולים וכדושים כמפלגה היו
והיינו דמיי למעטע שפסל ואין לו
תקנה: מני מה הקדים פ"ל לע"ן.
כרוב האלפס ציחא שכליה: מפני
מרגלים. שקדיומו מאלרם פיהם
עד שלא ראו ענין: עומס טעם
לחם. שהכוסים (ט) מולאים טעמם
בנחמם של ישראל שהיה הוא להם
כשנחלן אותן: אלו הדיינים. מה
משפט כשכיל עונותיהם היו להם
עמי למאכל ארבינו: מלמדי פינוקים.
לשון מלכים וידועות דקתי כממני'
אין להם חלק: עוד אחד. שאלרם
דיוקנו. של דוד אביו נשמתם לפניהם
שלא למנומו עמהם: כל יסיר לפני
חשוקים. כגיהס: לפני מלכים
יסיר. כגן עדן ולא לפני חשוקים:
המעמך ישלמנה. וכי עליהם לשלם
תשלומי עונשם לאלהם שאלם נתאסס
זו בשלמה לומר שאין לו חלק לעולם
הבא: כי אסם כסחר ולא אני.
וכי הנחירה כסם מליה ולא כי
לומר מי שיש לו חלק ומי אין לו
חלק הלא זו הדגה מלי: דורשי
רשומים. דורשי פסוקים כדמיני
(דניאל י) את הרשום ככתב אמת
היו אומרים שלמלם יש להם חלק
אפילו למנשה וירבעם ולאחאב:
לי גלעד ולי מנשה. עלי לסבול
עונם כדי שיהיו עז וזכר:
מנשה כממעט. מנשה כן חזקיהו:
דקא

א"ל אחד מהם לחבירו גמל שמהלכת לפנינו
סומא באחת מעיניה ומעונה שתי נודות
אחת של יין ואחת של שמן ושני בני אדם
המנהיגים אותה אחד ישראל ואחד נכרי
אמר להן [שבאי] עם קשה עורף מאין אתם
יודעין אמרו לו גמל מעשבים שלפניה מצד
שרואה אוכלת מצד שאינה רואה אינה
אוכלת ומעונה שתי נודות אחת של יין ואחת
של שמן של יין מטמפה ושוקע ושל שמן
מטמפה וצף ושני בני אדם המנהיגים אותה
אחד נכרי ואחד ישראל נכרי נפנה לדרך
וישראל נפנה לצדדין דרף אחריהם ומצא
כדבריהם בא ונשקן על ראשן והביאן
לביתן ועשה להן סעודה גדולה והיה מרק
לפניהם ואמר ברוך שבתר בורעו של
אברהם ונתן להם מחכמות וכלל מקום
שהן הולכים נעשין שרים לארוניהם ופטרן
[והלכו] לבתיהם לשלום יבכה תבכה
בליה שתי בכיות הללו למה אמר רבה
אמר רבי יוחנן אחד על מקדש ראשון
ואחד על מקדש שני בליה על עסקי
ליה שנאמר יתשא כל העדה ויתנו את
קולם ויבכו העם בליה ההוא אמר רבה א"ר
יוחנן אותו (היום) ליל ט' באב היה
אמר להן הקב"ה לישראל אתם בכיתם
בכיה של חנם ואני אקבע לכם בכיה
לדורות ד"א בליה שכל הבוכה בליה
קולו נשמע ד"א בליה שכל הבוכה בליה
שכל הבוכה בליה השומע קולו בוכה כנגדו
מעשה באשה אחת שכנתו של רבן גמליאל
שמת בנה והיתה בוכה עליו בליה שמע
רבן גמליאל קולה ובכה כנגדה עד שנשרו
ריסי עיניו למחר הכירו בו תלמידיו והוציאוה
משכונתו וידועתה על לחיה אמר ר' רבא
אמר ר' יוחנן כאשר שוכה על בעל נעוריה
שנאמר אלי כבתולה חגורת שק על בעל
נעוריה יהיו צריה לראש אמר ר' רבא אמר
רבי יוחנן (א) כ"ל המוצר לישראל נעשה ראש
שנאמר (א) כ"י לא מועף לאשר מוצק לה כעת

הראשון הקל ארצה זבולין וארצה נפתלי והאחרון הכבד דרך הים עבר
הירדן גליל הגוים אמר ר' רבא אמר ר' יוחנן כל המצוי לישראל אינו
עוף לא אליהם כל עוברי דרך אמר ר' רבא אמר ר' יוחנן מכאן לקובלנא
המטיי על סדום ואילו בירושלים כתיב עמרים שלח איש בעצמותי וירדנה וגו' (א) וכתבי' יוגלד עון בת
עמי מחמאת סדום וכי משא פנים יש בדבר אמר ר' רבא אמר ר' יוחנן מדה יסירה היתה בירושלים
שלא היתה בסדום דאילו בסדום כתיב הנה זה היה עון סדום כסדום כתיב וזה'
לא החזיקה וגו' ואילו בירושלים כתיב יידי נשים רחמינו בשלו ילדיהן (א) סלה כל אבירי ה' בקרבי
כאדם שאומר לחברו נפסלה מבטעו וז' פצו עליך פיהם אמר ר' רבא אמר רבי יוחנן בשביל מה הקדים
פ"א לעי"ן בשביל מרגלים שאמרו בפיהם מה שלא ראו בעיניהם ואוכלי עמי אכלו לחם ה' לא קראו אמר
ר' רבא אמר ר' יוחנן כל האוכל מלחמן של ישראל טועם טעם לחם ושאינו אוכל מלחמן של ישראל אינו טועם
טעם לחם ה' לא קראו רב אמר אלו הדיינים ששמואל אמר אלו מלמדי תינוקות מי מנאן אמר ר' אשי אשי
כנסת הגדולה מנאם אמר ר' יהודה אמר ר' בון עור למנות אחד באה (א) דמות דיוקנו של אביו (ב) ונשמתה
לפניהם ולא השניחו עליה באה אש מן השמים ולחכה אש בפסליהם ולא השניחו עליה יצאה בת קול ואמרה
להם חיות איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב כל יתיצב לפני חשוקים מי שהקדים ביתו לביתו ולא
עוד אלא שביתו בנה בשבע שנים וביתו בנה בשלש עשרה שנה לפני מלכים יתיצב [כל יתיצב] לפני
חשוקים ולא השניחו עליה יצאה בת קול ואמרה ישלמנה כי מאסת כי אתה תבחר ולא אני וגו'
דורשי רשומות היו אומרים כולן באין לעולם הבא שנאמר ולי גלעד ולי מנשה ואפרים מעון ראשי יהודה
מחוקקי מואב סיר רחצי על אדום אשליך נעלי עלי פלשת התרועעי לי גלעד (א) (ולי מנשה) זה אחאב שנפל
ברמות גלעד מנשה כמשמעו אפרים מעון ראשי זה ירבעם דקאמי מאפרים יהודה מחוקקי זה אחיתופל
דקאמי

אמר מן הנשים למצרו: גמל. זו שמהלכת לפנינו סומא
[מלך שרואה. שאינה אוכלת פעמים מלך ימין ופעמים מלך שמאל
כבהם הוראה שאוכלת מכאן ומכאן
מטמפה ושוקע. כקדקע ורואין אלו בין
הגמל במקום זה מלך אחד שקועין
ומלך אחר העיפין של שמן שלמים:
נפסו לנדין. שכן דרך ישראל
להיות לנוע: דרף. השבלי דרך
הגמל והמנהיג ומלך כדבריהם.
ואמרו (א) אומם יהודים על אותו שבלי
לדוניהם שהוא כן קלסתר מלך
אשקיק' בלע"ז שהיה דיוקנו דומה
למנמת פניו של אותו קלסתר של
הקול שנותן הולדו: על עסקי לילה.
לפי שכנו אותו לילה כתיב חסם:
קולו נשמע. יותר מביים כדלמרינן
בעלמא (יומא דף כ.) מפני מה אין
ואמרו (א) אומם יהודים על אותו שבלי
גלגל חמה המנסר כקדקע והיינו
דמיני ככה חסם בלילה כדי שיהא
קולה נשמע ויחמנו עליה ופך על
פי כן אין ינחם לה: כוכבים
ומולות כוכים. שנמנו רחמים עליו:
כוכב כנגדו. מתוך שנשמע כהיה
מרק לבו של אדם השומע קולו
לככות עמו: ריסי עיניו. שער
שככות העין היה נסבל ונכסל על
העין מרוב דמעות: אלי. קונו.
קויה' מתרגמין אליה: על בעל
נעורים. שוכה תמיד ומנייה
לשונות: על לחיה. לשון לחות
וערות כגון לה ויכס: מכאן
לקובלנא מן הסורס. כשאלם מודיע
זערו לאחר צריך שיאמר לו לא תבא
וזאת ר' כמו שאלה אלי כי קשה
הוא לשמוע שפעמים חזרת עליו
והמקפיד על כך אין זו משום
יחוס. ל"א לקובלנא כשיש לו זרה
יודיעה לרבים לקובלנא נעקה. ל"א
נגדי דמתרגמין קבל כאלם שאומר
למצרו לא כנגדן אני אומר: וירדנה.
ושקר אותה והיינו עשאוני כעוברי
דע עמי כש כסדום: טלס אליהם.
נביא היה מנהיג על המורכב כאלו
גלה עליו זרה והמפכה לאחרים
ואומר להם לישראל לא תבא לכם
זרה כו. כמדותה לי נביא היה מדבר
כנגד בני משה או כנגד י' השנטים
שלא הגלה נבוכדנצר: וירדנה.
לשון שצירה כמו (נמדבר מד) וירד
מיעקב כאלם המושל כמצרו
להלקותו ולשננו: הכי גרסין
יוגלד עון בת עמי מחמאת סדום

מן התורה כל עוברי דרך אמר רב עשאוני כעוברי על דת דאילו כסדום כתיב וזה'
המטיי על סדום ואילו בירושלים כתיב עמרים שלח איש בעצמותי וירדנה וגו' (א) וכתבי' יוגלד עון בת
עמי מחמאת סדום וכי משא פנים יש בדבר אמר ר' רבא אמר ר' יוחנן מדה יסירה היתה בירושלים
שלא היתה בסדום דאילו בסדום כתיב הנה זה היה עון סדום כסדום כתיב וזה'
לא החזיקה וגו' ואילו בירושלים כתיב יידי נשים רחמינו בשלו ילדיהן (א) סלה כל אבירי ה' בקרבי
כאדם שאומר לחברו נפסלה מבטעו וז' פצו עליך פיהם אמר ר' רבא אמר רבי יוחנן בשביל מה הקדים
פ"א לעי"ן בשביל מרגלים שאמרו בפיהם מה שלא ראו בעיניהם ואוכלי עמי אכלו לחם ה' לא קראו אמר
ר' רבא אמר ר' יוחנן כל האוכל מלחמן של ישראל טועם טעם לחם ושאינו אוכל מלחמן של ישראל אינו טועם
טעם לחם ה' לא קראו רב אמר אלו הדיינים ששמואל אמר אלו מלמדי תינוקות מי מנאן אמר ר' אשי אשי
כנסת הגדולה מנאם אמר ר' יהודה אמר ר' בון עור למנות אחד באה (א) דמות דיוקנו של אביו (ב) ונשמתה
לפניהם ולא השניחו עליה באה אש מן השמים ולחכה אש בפסליהם ולא השניחו עליה יצאה בת קול ואמרה
להם חיות איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב כל יתיצב לפני חשוקים מי שהקדים ביתו לביתו ולא
עוד אלא שביתו בנה בשבע שנים וביתו בנה בשלש עשרה שנה לפני מלכים יתיצב [כל יתיצב] לפני
חשוקים ולא השניחו עליה יצאה בת קול ואמרה ישלמנה כי מאסת כי אתה תבחר ולא אני וגו'
דורשי רשומות היו אומרים כולן באין לעולם הבא שנאמר ולי גלעד ולי מנשה ואפרים מעון ראשי יהודה
מחוקקי מואב סיר רחצי על אדום אשליך נעלי עלי פלשת התרועעי לי גלעד (א) (ולי מנשה) זה אחאב שנפל
ברמות גלעד מנשה כמשמעו אפרים מעון ראשי זה ירבעם דקאמי מאפרים יהודה מחוקקי זה אחיתופל
דקאמי

אמר מן הנשים למצרו: גמל. זו שמהלכת לפנינו סומא
[מלך שרואה. שאינה אוכלת פעמים מלך ימין ופעמים מלך שמאל
כבהם הוראה שאוכלת מכאן ומכאן
מטמפה ושוקע. כקדקע ורואין אלו בין
הגמל במקום זה מלך אחד שקועין
ומלך אחר העיפין של שמן שלמים:
נפסו לנדין. שכן דרך ישראל
להיות לנוע: דרף. השבלי דרך
הגמל והמנהיג ומלך כדבריהם.
ואמרו (א) אומם יהודים על אותו שבלי
לדוניהם שהוא כן קלסתר מלך
אשקיק' בלע"ז שהיה דיוקנו דומה
למנמת פניו של אותו קלסתר של
הקול שנותן הולדו: על עסקי לילה.
לפי שכנו אותו לילה כתיב חסם:
קולו נשמע. יותר מביים כדלמרינן
בעלמא (יומא דף כ.) מפני מה אין
ואמרו (א) אומם יהודים על אותו שבלי
גלגל חמה המנסר כקדקע והיינו
דמיני ככה חסם בלילה כדי שיהא
קולה נשמע ויחמנו עליה ופך על
פי כן אין ינחם לה: כוכבים
ומולות כוכים. שנמנו רחמים עליו:
כוכב כנגדו. מתוך שנשמע כהיה
מרק לבו של אדם השומע קולו
לככות עמו: ריסי עיניו. שער
שככות העין היה נסבל ונכסל על
העין מרוב דמעות: אלי. קונו.
קויה' מתרגמין אליה: על בעל
נעורים. שוכה תמיד ומנייה
לשונות: על לחיה. לשון לחות
וערות כגון לה ויכס: מכאן
לקובלנא מן הסורס. כשאלם מודיע
זערו לאחר צריך שיאמר לו לא תבא
וזאת ר' כמו שאלה אלי כי קשה
הוא לשמוע שפעמים חזרת עליו
והמקפיד על כך אין זו משום
יחוס. ל"א לקובלנא כשיש לו זרה
יודיעה לרבים לקובלנא נעקה. ל"א
נגדי דמתרגמין קבל כאלם שאומר
למצרו לא כנגדן אני אומר: וירדנה.
ושקר אותה והיינו עשאוני כעוברי
דע עמי כש כסדום: טלס אליהם.
נביא היה מנהיג על המורכב כאלו
גלה עליו זרה והמפכה לאחרים
ואומר להם לישראל לא תבא לכם
זרה כו. כמדותה לי נביא היה מדבר
כנגד בני משה או כנגד י' השנטים
שלא הגלה נבוכדנצר: וירדנה.
לשון שצירה כמו (נמדבר מד) וירד
מיעקב כאלם המושל כמצרו
להלקותו ולשננו: הכי גרסין
יוגלד עון בת עמי מחמאת סדום

1. כבו תבכה בליה'
דומתה על ליה' און
לה מנחם מכל אחריה
כל העיה כגדו בה היו לה
לאיכס:
איכה א ב
2. וישא כל העדה ויתנו
את קולם ויבכו והיו
בליה' ההוא:
3. אלי כבתולה חגרת
שק על בעל נעוריה:
ויאל א ח
4. יהו צריה לראש
איכיה שלו כי י' חונה
על רב פשעיה עולליה
הלכו שבי לפני צרי:
איכה א ה
5. כי לא מועף לראש
מוצק לה כעת הראשון
הקל ארצה זבולין וארצה
נפתלי והאחרון הכבד
דרך הים עבר יוגלד
גליל הגוים:
ישיצו ח כג
6. לוא אליהם כל עברי
דרך הכינו וראו אם יש
מבאוב כמבאוב אשר
עולל לי אשר דאנה י'
ביים דאין אפ:
איכה א יב
7. וזו המטיי על סדום
ועל עמרה נפתלי ואש
מאת י' מן השקנים:
בראשית יט כד
8. מפורסם שכל אדם
בצעמתי וירדנה פרש
רשת לרגלי השבני
אחור נתנני שמפה כל
היום אדנה.
9. ויגלד עון בת עמי
מחוקקי מואב סיר רחצי
על אדום אשליך
נעלי עלי פלשת
התרועעי:
10. הנה זה היה עון סדום
אחורין נאן שבעת לחם
ושולחן השקט יהיה לה
ולבנותיה ויד עני ואביון
לא תחזיקה:
11. דיי נשים רחמינו
בשלו ילדיהן היה לברות
למנו בשבת בת עמי:
איכה ד י
12. סלה כל אבירי אדני
בקרבי קרא עלי מועד
לשבר בקרבי נתן דרך
אדני לבתולת בת
יודנה.
איכה א טו
13. פשו עליך פיהם כל
אויבך שדקו ויחרקו שן
אמרו בלענו אך זה היום
שקויהו פקאנו ראינו:
איכה ב טז
14. הלא ידעו כל פעלי
און אכלי עמי אכלו לחם
י' לא קראו:
15. חיות איש מהיר
במלאכתו לפני מלכים
יתיצב כל יתיצב לפני
חשוקים: משה ככ ט
16. המעמך ישלמנה כי
מאסת כי אתה תבחר
ואני לא
17. לי גלעד ולי מנשה
ואפרים מעון ראשי
יהודה מחוקקי מואב סיר
רחצי על אדום אשליך
נעלי עלי פלשת
התרועעי:
ההלים ט ט

